

Érkezett: 1914 JAN. 26.

ERDÉLYI GAZDA

XLVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1914 Január 25.

4. SZÁM.

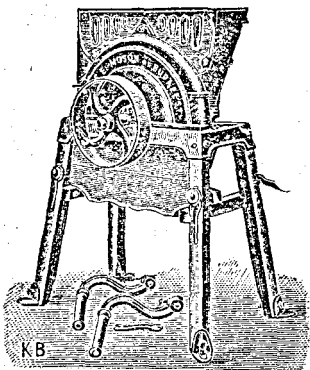
„KÜHNE“

**MEZŐGAZDASÁGI
GÉPGYÁR R.-T.**

MOSONBAN

elismert elsőrendű kivitelben szállit uradalmak és kisgazdák céljainak megfelelő mindenféle

mezőgazdasági gépet.

Idénygépek: szecs kavágók, répavágók, hengeres-, tárcsás- és kövesdarálók, tengeri morzsolók kézi- és erőhajtásra, tengeri szártépők, gyök-mosógépek, takarmányfüllesztők.

Teljes takarmányberendezések

a legmodernebb kivitelben.

Helyszini felvétel és tervezés díjtalan.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

2012

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MINDEN GAZDA

érdeke, hogy összes **gép- és motor** szükségleteinek beszerzésekor
az **E. K. A. R. T.**

Motor-, Gép- és Ipartelepek berendezési osztályától
kérjen ajánlatot.

I g a z g a t ó s á g:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 29. szám. (Bánffy-palota.)

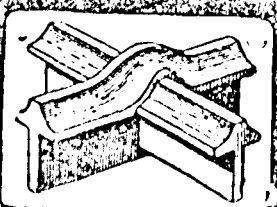
Telefon: 827. sz.

Távirati cím: "EKART"

NAGY JAVITÓMŰHELY

mindenféle rendszerű gépek javítására.

3033

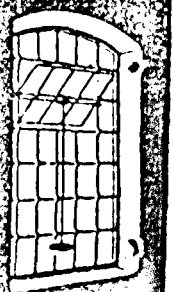
Szab.

„Köpplinger“-rendszerű Idomyasablakok

Legjobbak és a legolcsóbbak.

Egyedül gyártója — ismeretessel és költségvetéssel díjtalanul szolgál.

Leptér János Budapest, X., Asztalos Sándor ut. 16.

**A KOLOZSVARI
TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság**

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzüszete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

2004

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhető. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámitol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyószámla törlesztéses kölcsönök 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl. Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket ny.tott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állit ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

Eladó növendék

3035

**ökörtinókat és
igás-ökröket
keresek megvételre.**

Szives ajánlatokat

(legalább 6 párt kitevő mennyiségről)

Kérek:

„Alföldi“ jeligére

az

Erdélyi Gazda

kiadóhivatalához

Kolozsvár címen — küldeni.

Olcsón eladó

szép, egyenes fekvésű, bekerített közel 700 □-öl területű üres

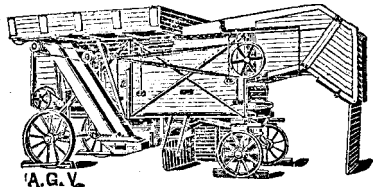
HÁZHELY

Kolozsvár város legszebb részében,

mindenhez közel, egészséges, jó levegőjű olyan helyen, ahol a telek-érték évente 20%-al emelkedik. Nagy urifaládi ház, vagy bérpalota építésére kiválóan alkalmas. Csupán biztos és jól gyümölcsöző tőkeelhelyezésre is jó alkalom. Érdeklődőknek eladó címét megmondja levélileg, szóval, vagy telefonon (158. szám) is: **A kiadóhivatal.**

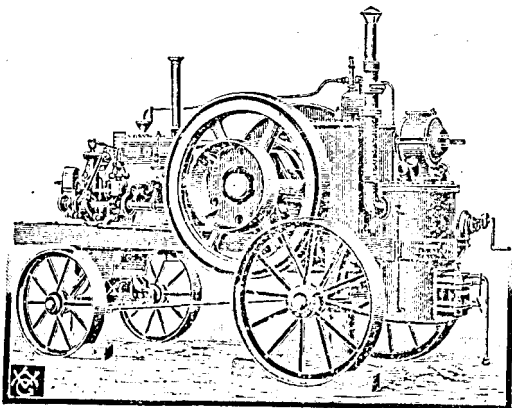
3034

Az állami gépgyár gyártmányai:

Acélkeretű golyóscsapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősükséglet! és kenőanyag fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő képesség!

Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom! Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés! Könnyű kezelés!

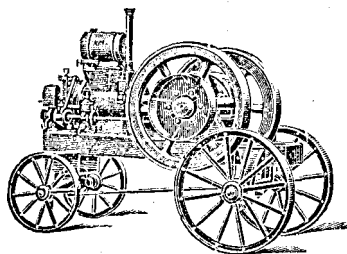
Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 480 gramm.

Földgázüzemre is alkalmasak!

Legújabb rendszerű szab.

NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva! könnyű kezelés! Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb. 280 gramm.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.

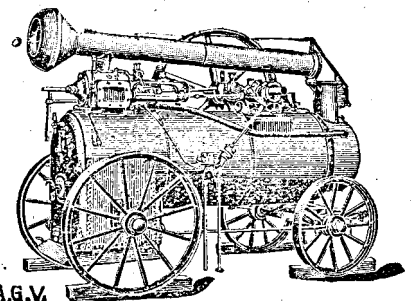
Megbízható üzem! Egyenletes járás! Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyártmányai: Losonci egyszerű és műtrágya szórával kombinált vetőgépek

Kalmár-féle rosták.

Resicai tükörcélekék. Tárçasboronák és egyéb talajmivelő eszközök.

Érdeklődőknek árjegyzéket szivesen küld

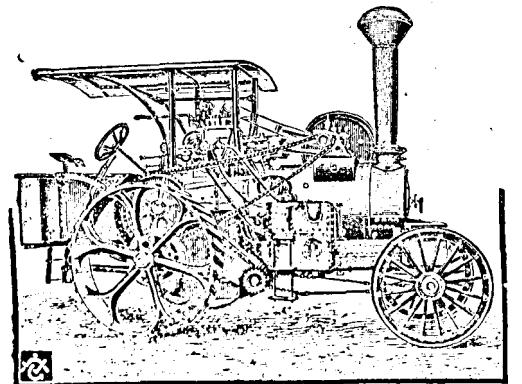

A.G.V.

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerősükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegtakarítás.

UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerinti szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzeléssel! Gazdaságos üzem! Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontatásra és szántásra alkalmasak.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körut 32.

Fiók-telepek: Nagyvárad, Debrecen, Temosvár

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILIÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

**Kérjük az
előfizetések
megújítását!**

TARTALOM:

Örökös eredeti cikkek:

Szemle.....	37
Az állattenyésztő egyesületekről. <i>Br. Kemény József.</i>	38
Romániai jegyzetek. <i>Hory András.</i>	39
Az első női kertésztanulók hazánkban. <i>Török Bálint.</i>	41
Secundär ivarjelleg és termékenység. <i>Schandl József.</i>	41
Irodalmi szemle.....	42
Egyleti élet.....	44
Vegyes közlemények.....	44
Hírdetések.....	

Szemle.

Vámpolitikai nagygyűlés Pozsonyban. — A mezőgazdasági kísérletügyi tanács. — A balkáni szerződések és a „Gazdasági Lapok”. — A cukorrépa termelő gazdák szervezkedése.

Messze vagyunk ugyan Pozsonytól, de szorosán összefüzdnek érdekeink a magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ által február hó 3-án Pozsonyban tartandó első alapvető vámpolitikai nagygyűlésen elmondandókkal.

Tudvalevő, hogy Ausztria és Magyarország között a kiegyezési tárgyalások 1915. évvel megkezdődnek, a magyar gazdaközönségre nézve tehát az 1914. évvel elért az utolsó pillanat, amidőn tisztázni kell mindazokat a követeléseket és kívánásokat, amelyeket a kiegyezés megújításához és az új általános vámtarifa megalkotásához fűzni óhajt.

A vámpolitikai kérdések előkészítésére kiküldött Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ ennek tudatában elhatározta, hogy az ország különböző részén vámpolitikai gyűléseket fog tartani, amelyeknek célja elsősorban az, hogy a gazdatársadalomnak mód nyujtassék a vámpolitikai kérdésekben való megnyilatkozásra, másrészt, hogy a kormány is még idejében teljes tájékozást nyerjen azon kívánásokról, melyeket a gazdatársadalom a kiegyezés és a vámtarifával szemben a jövőre nézve támaszt.

Az első és alapvető ilyen nagygyűlést február 3-án déli fél 12 órakor Pozsonyban, a vármegyeháza nagytermében fogja a Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ megtartani, amely gyűlés egyúttal alapvető munkát is fog végezni, a mennyiben nagyjában meg fogja szabni

azon irányelveket, amelyeket a Vámpolitikai Központnak a részletes munkálataknál szem előtt kell tartani. De alapvető ezen nagygyűlés azért is, mert ezen nemcsak a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ vesz részt és nyer irányítást, de egyúttal az Osztrák Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ is, valamint a bécsi gazdasági egyesület nagyszámú taggal fog résztvenni és a két ország mezőgazdasági vámpolitikai központja egyetemesen karöltve akar eljárni, hogy egyetemes követeléseket támaszson a két kormánnyal szemben, mert csak így remélhető siker.

A pozsonyi nagygyűlés tehát Magyarország, sőt a monarchia jövő vámpolitikájára döntő fontosságú és jelentőségű lesz, kívánatos tehát, hogy az érdekelt gazdatársadalom ezen fontosságnak megfelelő érdeklődést tanúsítson a pozsonyi nagygyűlés iránt.

A gazdatársadalomnak érdekében áll a jelenleg fennálló és nehéz hosszú küzdelem árán kivívott agrár vámvédelemnek fenntartása sőt fokozása annál is inkább mert már ennek alapján rendezkedett be minden gazda és mert a gazdaság terhei is állandóan fokozódnak.

Lapunk múlt számában közöltük a mezőgazdasági kísérletügyi tanácsba kinevezett tagok rövid névsorát. A kísérletügyi tanács eddig 24 tagból állott, az idén pedig mindössze 10 tag nevezetett ki (elnökkel, alelnökkel, jegyzővel együtt) a tanácsba, akik közül 6 miniszteriális, kébli ember, 4 pedig egyetemi tanár. A gyakorlati gazdák és a mezőgazdasági érdekképviseleti szervezetek képviselői a tanácsból kimaradtak.

A tanács tudvalevőleg a földművelésügyi minisztérium véleményező szerve minden mezőgazdasági kísérleti ügyben. Ennek megfelelően véleményt ad, illetőleg javaslatot tesz a miniszteri döntés alá kerülő kísérleti szakügyekben, a kísérleti intézetek szervezése és fejlesztése, valamint intézetek vezetői állásainak betöltése tárgyában. Ezenkívül feladata a) az egyes kísérleti intézetek tevékenységét és céltudatos együttműködését előmozdítani, a szükségesnek mutató közérdekű kísérletek elrendelése iránt javaslatot tenni, b) kísérleti intézetek munkatervét felülbírálni s azok keresztülvitelét a részletekben is figyelemmel kísérni, c) a kísérleti intézetek eredményes munkáinak és kísérleteinek közzétételéről gondoskodni.

E tanácsra azért van szükség, hogy a mindennapi ellenőrzés körén kívül eső

kérdésekben támogassa a minisztériumot, véleményező és kezdeményező szerepe van, amely szerep betöltésére elsősorban is a gyakorlati gazdák, az érdekképviseleti szervek képviselői vannak hivatalva s ennek dacára ők kiszorítottak. A kérdéssel különben jövő számunkban bővebben fogunk foglalkozni.

A legnagyobb aggodalommal várja a gazdaközönség balkáni szerződések tárgyalások tárgyában folytatott titkos tárgyalások eredményét, mert ma már mindenki által tudott dolog, hogy Magyarországgal, helyesebben a magyar gazdákkal akarják megfizettetni annak a békének és barátságának az árát, amelynek hasznát Ausztria látja. Ezen eljárás ellen a Magyar Gazdaszövetség és Magyar Mezőgazdasági, Vámpolitikai Központ által megindított nagyarányú akció nyomán az E. G. E. valamint az összes működő társ egyesületek és gazdasági szaklapok egyhangulag tiltakoztak, a »Gazdasági Lapok«-kal együtt. A »Gazdasági Lapok« azonban frontot változtatott mostan és a Balkán államoktól való huszbehozatal mellett foglalt állást, azzal az indoklással, hogy engedjük be az állatokat azért, hogy mi szállíthassuk tovább a külföldre. (A legjobb időben foglalt állást emellett a G. L. amikor u. i. a keleti marhavésznek a Balkánon való terjedéséről adtunk hírt múlt számunkban.) Hogy a Balkáni élőállat behozatala miért nem engedhető meg, többszörösen megvitatott, közismert dolog, és a gazdaközönségünk véleménye már kialakult és megszilárdult e tekintetben. A G. L. elszigetelten marad véleményével, mert eddig nincs tudomásunk arról, hogy valamely lap-társunk azonosította volna magát a G. L. újabb felfogásával, sőt még a merkantilista Pesti Hírlap is csodálkozását fejezte ki a történet változásán.

Buzzi Gézáról a lap szerkesztését Andrásovich Géza m. kir. gazd. felügyelő vette át, aki — úgy látszik — a lapnak új irányt adott e kérdésben, mihez a P. H. többek között következő érdekes megjegyzést fűzi.

»Mi történt ezzel az organummal, nem kutatjuk. Föltehetjük, hogy egy miniszteri tisztviselő, felsőbbje tudta nélkül ilyen lépésre és ilyen programhirdetésre nem határozhatja magát. A helyzet tehát az, hogy a minisztérium egy tisztviselője áll agrár organum élére, hogy a közvéleménynek olyan irányítást adjon, aminőt nyíltan a minisztérium még nem adhat, mert félnie kell hatásától. Ezt ugyan inkább mondhatjuk a közélet fer-

Szuperfoszfát, Thomassalak, chilisalétrom stb. műtrágya-féléket

a legelőnyösebben és legmegbízhatóbban a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-utca 29. szám
szerezhetünk be.

tözésének, mint irányításának. Mert *egy ország annyit ér, amennyi egyénit létrehoz, emberben, intézményben, alkotásban. Az agrárius legyen agrárius őszintén és becsületesen; a merkantilista legyen becsületesen és meggyőződéssel merkantilista. A becsületes meggyőződésű emberek küzdelméből alakul ki a helyes irány, amelyen az összesség előrehalad. De ott megszűnik a haladás, ott vége minden fejlődésnek, ahol akármilyen irányzat képviselője bármi okból feladja az egyéniségét.*

A »Köztelek« és »Gazdaszövetség« is megütközés hangján írnak a G. L. frontváltóztatásáról. A »Köztelek« többek között írja: »bámulattal állunk meg ezelőtt az elmélet előtt s alig akarjuk elhinni, hogy ezt egy mezőgazdasági lap hirdeti.« Magunk részéről azon a véleményen vagyunk, hogy amíg a Balkánon az állategészségügyi viszonyok rendezve nincsenek, amíg a marhavésznek a csirája is feltehető, amíg a magyar gazda állataiért a normális árat meg nem kapja hazánkban, addig a Balkánról állatot behozni nem szabad, keserves tapasztalatok kényszerítették a gazdaközönséget a behozatal elleni elszánt állásfoglalásra és érdekeinek megvédelése céljából a végső határig fog elmenni a gazdatársadalom.

A P. H. megjegyzését illetőleg azt hisszük, hogy a kérdéses cikk csak a szerző egyéni véleményét tükrözte vissza és nem a kormányét, amelynek magasabb rangú hivatalnokai, a miniszter nevében korábban más értelemben nyilatkoztak.

*

Sajnos, nem az erdélyi cukorrépa termelő gazdákról szól a hír, hanem a Bars- és Hontmegyei gazdákról, akik az eddigi szövetségi formától eltérőleg új alapon akarják a cukorrépa termelők szervezkedését keresztülvinni.

A terv a következő:

Egy egyesület alakítása, melynek egyelőre a fő célja az egész cukorkérdés nyilvántartása, ellenőrzése, figyelemmel kísérése lenne. Tagdíj holdankint minimális. Az egyesületnek az autonóm szerveken kívül (elnökség, választmány) egy titkára lenne, aki kizárólag a répa és cukorkérdéssel foglalkoznék. Az egyesület lapot adna ki, mely kizárólag a cukorrépa és cukorkérdéssel foglalkozna, melyben az ügyre vonatkozó minden felmerülő esemény ismertelve volna. Ezen mozgalomhoz a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület is csatlakozik.

Az erdélyi cukorrépa termelő gazdák a tavaly az E. G. E. védnöksége alatt megkezdték a szervezkedést, de nem mutattak a termelők akkora érdeklődést az ügy iránt, amekkora az érdeklődés a felsőmagyarországi gazdák között. Ennek az okát főként abban látjuk, hogy *cukorrépa-termelő gazdáinkat a gyárak az adósságtól a gazda a mai rossz viszonyok között szabadulni nem tud, az előleget igénybe veszi, mert igénybe kell vennie. A segítséget ma a cukorrépa termelő gazdák a cukorgyáraktól várják, nem pedig*

saját szervezetüktől és azt csinálják, a mit a gyárak diktálnak, ahelyett, hogy az E. G. E. cukorrépa termelési szakosztályába való tömörülést folytatnák. Ha folyónak azt a megkezdett buzgalommal a szakosztály diktálná a feltételeket a gyáraknak és nem a gyárak a gazdáknak.

--k. --l.

Az állattenyésztő egyesületekről.

Írta:

Br. Kemény József.

III.

Előzőkben igyekeztem kimutatni, azt, hogy Erdélyben a fehér magyar szarvasmarhára okvetlen és feltétlenül szükség van és szükség lesz amíg a világ világ; mert a klíma s ebből kifolyólag a legelő a takarmány meg nem fog változni, a tarka marha kedvéért. Előismerem s ezt elősmeri minden számottevő gazda és szakférfiu, hogy az alap s mondjuk, ma már a javított alap meg van, ezt továbbjavítani s kifejleszteni programja az Erdélyi Jellegű Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesületének. Legyen szabad kitérnem arra, hogy hogyan képelem ezt megvalósíthatónak. Hogy az egyesület prosperálhasson, első sorban szükség van tagokra. A tagok száma szaporodik ugyan, de nem olyan mértékben és mérvben, mind az remélhető volt. *Ez-után is felkérem Erdély minden gazdáját, gazdasági együletét, gazdakörét, de felkérem az erdélyi gazdák javát akaró minden embert, lépjen be és igyekezzen másokat is belépésre bírni, miként a mosonmegyei példából láttuk, válvetve együtt munkálkodva óriási eredményeket lehet elérni, de látjuk külföldi példákon is, az eredetileg szegény Dánia, az egyesülésnek köszönheti mai gazdagságát. Németország Anglia, Hollandia állattenyésztői mind az egyesülésben keresik és lelik meg a boldogulás utját, mindenütt állattenyésztési egyesületek, kontrollvereinek működnek s irányítják a viszonyoknak megfelelőleg a tenyésztést.*

Még a múlt század közepén (1850–60) Dániában *a régi hazai piros fajta volt* meglehetősen közepes termelési képességgel. Ekkor kezdték a gazdák az intenzívebb tenyésztéshez, s *minden idegen fajta bekeverése nélkül* érték el azt, hogy ma marha tenyésztés terén vezetnek. *Ők a régi meglevő, hazai fajtát tenyésztették ki.* Tehát nem követték a magyar tenyésztélméletet; Dániában kivéve a legészakibb részt, az egész országban és a szigeteken a régi piros dán marhát tenyésztik. *Külföldről tenyészállatot nem importálnak.*

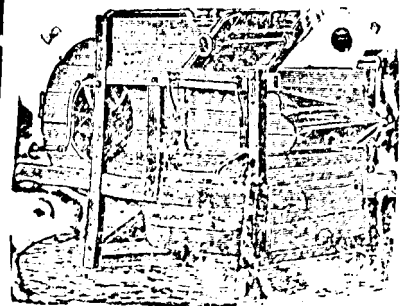
Hát csak nálunk olyan erős az egyén s csak nálunk annyira képzelt minden egyes tenyésztő, hogy saját erejéből boldogul? Azt hiszem jobb erről nem is beszélni.

Állattenyésztési szempontból, tisztel a kivételeknek, bizony el vagyunk maradva, a takarmányozás, okszerű tenyésztés cseszemőkorát éli. Kitartás, mi pedig tenyésztési szempontból a legfontosabb, az ugyszólván nincsen: ebből ma-

gyarázható, hogy nem boldogultunk az ősi marhákkal: jött egy valaki, ajánlotta a pinzgauit, azzal sem boldogultunk, jött ismét egy valaki ajánlotta a szimmenthal-bernit, másvalaki a bonyhádit, ismét más valaki a borzderest, stb. stb. Nem lehet hibáztatni senkit, hiszen a kormány a legjobb intenciókkal eltelve áldoz az importokra, csak az a baj, hogy Erdélyt igazán csak erdélyi ember ösmerheti, csak erdélyi ember tudja mi kell ide, mi lehet hasznára Erdélynek. S látjuk, hogy mindazon férfiak, kik erdélyiek voltak s az erdélyi állattenyésztésre befolyást gyakorolhattak, állásuknál, vagy hivataluknál fogva a magyar-erdélyi szarvasmarhának hívei. Ha a nagy kultur államok szükségét érzik a társulásnak s bevallják s hirdetik, hogy az óriási eredmények a tenyészegyletek javára irandók, mennyivel szükségesebb ez nálunk, hol a gazdasági haladás bizony nagyon lassu. *Egy szó mind száz, lépjenek be a gazdák minél tömegesebben a tenyésztő együletbe.* Ez az első lépés. Hiszen oly minimális az áldozat, hogy az szót sem érdemel. Ha már a tagok száma szaporodni fog, mit erősen remélek, következik a második lépés. Ez a tenyészállatok törzskönyvezése. Nagy lépés ez a gazdasági előhaladásra s okszerű tenyésztés e nélkül el sem képzelhető. A törzskönyvezetés fontosságát az igazán állattenyésztő államok belátják és tudják. Dánia évente csak a törzskönyvek publikálására 20.000 dán kor. költ. Nálunk a gazdák körében a törzskönyvelést is az ok nélküli időrabló munkák közé sorolják igen sokan, akár csak a számvitelt. Pedig ez éppen olyan fontos mint amaz, mindkettő a szokásos frázissal élve, az irányító, mely a gazda hajóját a helyes irányba vezeti. De törzskönyv és törzskönyv között is óriási a különbség, csak akkor teljesíti feladatát, ha hitelesen és pártatlanul van fölvéve és vezetve, erre csakis nyilvános egyesület által vezetett törzskönyv való.

Maga az állam is elősmeri a törzskönyvezet bikák fötényét, amennyiben a földművelésügyi minisztérium 1911–88041. szám alatt kiadott rendeletével elrendeli a gazdasági felügyelőknek, hogy köztenyésztésre első sorban az egyesület törzskönyveibe bejegyzett tenyészbikákat osszanak ki.

A törzskönyvelésre az E. J. M. Sz. T. E. tagjai sorából törzskönyvelési bizottságot alakított s ezen bizottságnak Erdély első szakértői a tagjai, hogy e diszes névsorból mást ne említek br. Jósika Gábor, Lészay Ferenc, Sperker Ferenc, Jakab László, Szász István stb. stb. azt hiszem olyan névsor ez, melynek igazán jóindulatu tanácsára minden tenyésztő hallgathat s tanácsaikat bátran megfogadhatja. A törzskönyvelésnél a bizottság nemcsak magára a törzskönyvelés tényére szorítkozik, hanem rámutat a hibákra utasítást, utmutatást ad, hogy ezen hibák miképpen küszöbölhetők ki, ha kellő számú tanulni vágyó gazda lesz együtt szívesen fog megbeszélészerű előadásokat tartani a törzskönyveléssel egybe-

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb
eredeti „KALMÁR“ rostát

sziveskedjék **árjegyzéket** kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérképviselet: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körut 32

köve. S mindezt nem hivatalból, nem napidijért teszi, hanem tisztán lelkesedésből, azon meggyőződéstől áthatva, hogy ütött az utolsó óra. Oly irányítása ez a tenyésztésnek, melyhez foghatót semmiféle hivatalos apparátus nem tehet. De természetesen szükséges, hogy a tenyésztők legalább annyit tegyenek, hogy teheneiket törzskönyvelésre jelentsék be. Bizony megéri ez, azt a 2 koronát, illetve kisteenyésztőnél 1 koronát, mit törzskönyvelés címen az egyesület szed. Nyomatékosan hangoztatom, hogy az egyesület nemcsak nagyobb tenyésztőket törzskönyvez, hanem törzskönyvezi kis emhertek tehenét is, mert csak is ez az eljárás vezet célhoz. Ezek, hogy úgy mondjam az egyesület adminisztratív feladatai, melyeknek megoldása teljesen a gazdák jóakarától függnek. Hiszem és remélem, hogy a gazdák átlátják, hogy ezek javukra vannak.

Nehezebb az egyesület másik feladata amely feladat megoldásától függ az állattenyésztés jövője. Ez t. i. a takarmányozás kérdése. A magyar-erdélyi szarvasmarha legfőbb erényeként szokás felhozni, hogy igénytelen s erre bázisozva tavasszal azzal biztatják, mikor az alig fakadó legelőre hajtják, hogy majd ősszel és ősszel mikor lehetőleg szalmán gyakorolják az igénytelenséget fejlesztésében, hogy majd tavasszal... lesz másképpen. Ilyen takarmányozási elvek mellett tenyésztési lehetetlenség, ezen takarmányozási elméleten, mit szintén méltán nevezhetünk »magyar takarmányozási« elméletnek változtatni kell. Szó sincsen, a multtal szembe, sokat javult a helyzet, de még rengeteg a tenni való.

A legelők kérdése megoldásra vár. Tény az, hogy a tagosítással sok helyt a legelőterület megapadt; de még inkább tény, hogy a meglévő legelőket is mindennek lehet nevezni, csak legelőnek nem, azok nagy része inkább burján, tövis tenyészdek csak nem legelők.

Kötelessége tehát az egyesületnek oda hatni, hogy a legelő viszonyokban minden képpen rend teremtsék, mivel e nélkül okszerű állattenyésztés nem üzhető. Az egyesület természetesen rendeleteket nem hozhat s végre nem hajtathat, de ez felesleges is és célt tévesztett dolog volna, az egyesületnek oktatólag kell fellépnie, meg kell értesse az állattenyésztőkkel, hogy a legelőápolás épp oly fontos gazdasági művelet, mint mondjuk a buza learatása. Meg kell tanulja a nép, hogy csak kérnie kell, hiszen a miniszteri kirendeltség épp legelő ügyekben oly szívesen segít. Az ilyen kérdésekben az egyesület teljes erejével támogatja a gazdaközönséget s mindent el fog követni, hogy a jogos kérések illetékes helyen elintéztessenek. De hát néma gyerekek az anyja se érti szavát. Hány község van, melynek tenyésztői azt sem tudják, hogy elbokrosodott, elvadult legelőik javítására kezelt nyujt az állam, ezeket felvilágosítani, kitanítani hivatása az egyesületnek. Mind ezt természetesen a nép nem tudja s nem is tudhatja, e felhívásomról se fog tudomást szerezni, mivel fájdalom igen kevés azoknak száma, kik az Erdélyi Gazdát olvassák. Segítségünkre lehetnek a papok, tanítók, jegyzők szóval a falu intelligenciája, ők tudják, vagy legalább tudniok

kellene a nép ilyen bajait, forduljanak egyszerű levélben bizalommal az egyesülethez; ismétlem, minden lehető elköve-tünk a legelők érdekében. Szorosan összefügg az állattenyésztéssel a téli takarmányozás is, mivel azzal a köré, szalma, polyva takarmányozással fel kell hagyni. Ahogy a gépet ok nélkül fűtenők rossz, nedves fával, abból valamire való erő-kifejtést ki nem veszünk, éppen úgy ok nélkül fűtjük az állatunkat is giz-gazzal, meg nem felelő takarmánnyal nem fog az jóra való állat lenni soha s csak a mi erdélyi szarvasmarhánk képes arra, hogy évszázadokon át mégis csak meg volt. Hogy mennyit tehet e téren is egy egyesület arra ismét fel hozom a Mosonmegyei példát. Ennek az egyesületnek sikerült a megye területén a korábban, ugyszólván teljesen ismeretlen takarmánytermelést meghonosítani, valamint abrak féleknek, főleg korpának az etetését teheneknél is szokásba hozni. Lucerna, here, biborherre, baltacim termelést bevezetni és meghonosítani. Érdekes, hogyan terjedt Mosonmegye területén az egyület működése következtében a takarmánytermelés, ime:

Takarmányvetőmagot kiadott az egyület:

1898-ban circa	32	kat.	holdra
1899-ben	370	"	"
1900-ban	1200	"	"
1901-ben	1800	"	"
1902-ben	2200	"	"
1903-ban	1640	"	"
1904-ben	2520	"	"
1905-ben	2320	"	"
1906-ban	1544	"	"
1913-ban	751	"	"

A fokozatos hanyatlás azonban nem azt teszi, hogy hanyatlott volna ismét a takarmánytermelés, hanem azt teszi, hogy a gazdák szükségletüket maguk termelik. Pedig Ujhelyi az akció kezdetén teljesen magára volt hagyva, mennyivel jobb a mi helyzetünk; hiszen minket ezen akciónkba is kész támogatni a miniszteri kirendeltség.

(Folyt. köv.)

Romániai jegyzetek.*

Irtta:

Hory András.

Az állattenyésztés.

Az állattenyésztés negyven-ötven évvel ezelőtt igen virágzó s Románia közgazdasági életének szinte legfontosabb tényezője volt.

Ismeretes, hogy a szomszédos államok szükségletük jelentékeny részét Romániában szereztek be s az állatkivitel első helyen szerepelt Románia külkereskedelmi mérlegén. Különös fontossággal bírt az Ausztriába- és Magyarországra irányuló állatkivitel s a romániai sertés keresett cikk volt a mi piacunkon is.

Az állatállomány akkori gazdagságát bizonyítja az is, hogy a háziállatok száma, mint az egyesek vagyonának legbiztosabb fokmérője, külön adózás alapjául szolgált.

* Mutatvány, a szerzőnek e címen most megjelent munkájából. Szerk.

A helyzet azóta teljesen megváltozott. 1860-tól kezdve az állatok száma sohasem növekedett a népesség számával arányosan, sőt ténylegesen is csökkent az állatállomány.

A visszaesés okait a román közigazdák kizárólag a magyar vámpolitika szűkkeblésében s a vámhatár elzárásában szeretik keresni.

A valódi ok azonban nem itt, hanem magában a román közigazdasági életben keresendő.

A romániai nagybirtokos, illetve a nagybérlő, aki első sorban volna hivatva az állattenyésztés fejlesztésére, ezzel vajmi keveset törődik, s a munkáltatásnál jórészt a parasztmunkás állatállományára támaszkodik. Viszont a paraszt az állatokat kellőképpen ápolni, gondozni nem tudja, takarmánya gyenge, legelője alig van.

A legelőhiány épen egyik legnagyobb akadály a állattenyésztés fejlődésének. Valamikor Románia még igen gazdag volt legelőben, de a gabonatermelésre való áttéréssel a legelők száma nagyon megapadt.

Tudvalevő, hogy Románia mezőgazdaságában az utolsó évtizedekben a gabonatermelés lett a legfontosabb uralkodó gazdasági ág. A gabonatermelés fokozása céljából a legelőket, réteket törték fel s ennek a gazdálkodásnak az lett az eredménye, hogy a legelőterület alig negyven év leforgása alatt szinte felényire apadt le. A legelőterület csökkenését még érezhetőbbé tette azon körülmény, hogy a gabonatermelés egyeduralma a réteket is nagyon megapasztotta Romániában.

De hátrányos az állattenyésztés szempontjából a legelők kihasználásának módja is. Az állatokat, mert nincs elegendő takarmány, már kora tavasszal kihajtják a legelőre, amikor még a föld nedves és puha. A legeltetésnél nincsenek tekintettel a legelő nagyságára, rendszeren sokkal több állatot hajtának ki, mint a mennyit az elbír. Hogy mindez mennyire káros az állattenyésztésre, felesleges bizonyítani.

Az első teljesebb állatstatisztikát 1900-ban a román földművelésügyi miniszterium kebelében felállított statisztikai hivatal állította össze.

Az 1900. évi kimutatás szerint Romániában
864.324 ló,
2,588.526 ökör és bivaly.
5,655.444 juh,
232,515 kecske,
1,709.206 sertés volt.

Románia 1900. évi állatállományának értékét Colescu, a statisztikai hivatal igazgatója 463 millió frankra becsülte.¹

Ami az állatállomány jelenlegi nagyságát illeti, feltétlenül megbízható adatokkal nem rendelkezünk s csak az approximativ számítások alapján összeállított kimutatások nyújtanak ezt illetőleg bizonyos tájékozást. (Szokás, hogy a közegészségügyi igazgatóság a községi előjáró-

¹ L. Colescu. Progrès économiques de la Roumanie. 56. és köv. old.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyirók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszőnyeget szakszerűen készítve, olesó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebéd- és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli kiskertára. 1006

ságoktól évente kimutatásokat kíván be a községben található háziállatokról.)

E kimutatások szerint Románia állatállománya 1900., 1908. és 1911. években a következő volt:

E táblázatból mindenekelőtt azt az érdekes tényt állapíthatjuk meg, hogy Románia állatállománya — az ökrök és bivalyok kivételével 1900 óta jelentősen csökkent. Viszont az ökrök konstatalható szaporodása összehasonlíthatatlanul kisebb a többi állatfajok számában észlelhető szaporodásnál. Különösen feltűnő a sertések számának erős csökkenése.

A táblázat szerint az 1900. évi állatállományhoz képest az ökrök és bivalyok száma

78.419 drbbl növekedett, de ezzel szemben a juhok száma 385.951, a kecskék száma 47.000 a sertések száma 687.770 drbbl csökkent. (Ha azonban az 1911. évi adatokat az 1908. évi adatokkal hasonlítjuk össze, a sertések kivételével a többi állatfajknál több-kevesebb szaporodást állapíthatunk meg.)

Érdekes megfigyelni, az állatok számában az ország különböző részeiben az utolsó 10 év alatt előállott eltéréseket. Az egyes országrészeket tekintve a lovak száma a Havasalföldön és az Olt vidékén apadt; szaporodás észlelhető Moldovában és a Dobrudzsában.

Az ökrök száma emelkedett a Havasalföldön és Dobrudzsában; viszont Moldovában és az Olt vidékén visszaesés látható. A juhok és kecskék számában az Olt vidéke kivételével minden országrészben több-kevesebb csökkenés észlelhető; különösen feltűnő a juhok számának csökkenése a Dobrudzsában.

Általános jelenség a sertésállomány apadása a Dobrudzsa kivételével.

Az egyes megyéket tekintve lovakban leggazdagabb Ilfov, ökrökben Dorohoi és Romanai, juhokban Olt, sertésekben Vâlcea és Mehedinți.

A különböző állatfajok a legutolsó kimutatások szerint □ kilométerenkint a következőleg oszlanak meg:

Az országos átlag szerint egy □-kilométerre

- ló 6
- ökör 20
- juh 40 és
- sertés 7 esik.

A mi szempontunkból talán legtanulságosabb a Jonescu—Braila által összeállított alábbi táblázat, amely az állatok számát az állandó népesség számához viszonyítva tünteti fel.¹

E szerint:

100 lakásra esik

Év	Ló	Ökör	Juh	Kecske	Sertés
1900	14'4	43'1	94'2	3'9	38'5
1907	11'9	38'2	75'4	2'2	16'7
1911	11'8	38'1	75'3	2'6	14'6

¹ Revista de Medicina veterinara. (1913. évi január és februári füzetek.)

	Lovak	Ökrök és bivalyok	Juhok és kecskék	Sertések
Havasalföld	1900 425.109	974.495	2,528.550 100.114	716.922
	1908 377.073	1,024.984	2,210.207 84.132	484.975
	1911 390.506	1,077.222	2,344.485 82.942	409.691
Olt vidéke	1900 158.713	580.566	1,021.872 77.662	504.529
	1908 133.168	543.215	996.750 64.071	297.398
	1911 136.243	571.395	1,083.521 62.861	286.797
Moldova	1900 193.003	881.825	1,367.995 34.352	450.456
	1908 196.445	842.524	1,269.110 32.108	279.541
	1911 204.401	857.010	1,286.109 32.450	272.950
Dobrudzsa	1900 87.499	151.190	737.027 20.387	37.198
	1908 101.016	174.482	628.374 10.392	61.650
	1911 93.564	160.318	555.378 8.262	51.997
Az egész Romániában	1900 864.324	2,588.526	5,655.444 233.515	1,709.205
	1908 807.704	2,585.205	5,104.506 190.703	1,123.564
	1911 824.714	2,666.905	5,269.493 186.515	1,021.435

E táblázat tanúsága szerint az állatállomány a lakossághoz viszonyítva erős csökkenést mutat s az I. táblázatban az 1908. évre kimutatott számbeli szaporodás sem állott arányban a népesség számának növekedésével.

A helyzet orvoslása céljából az újabb időkben különböző reformok létesültek, illetve tervezetnek,¹ melyek közt elsősorban szerepel a községi legelők kötelező létesítése. Azonkívül a kormány részben adminisztratív intézkedésekkel, államsegélyekkel, kiállítások rendezésével, néha tarifális rendelkezésekkel igyekszik az állattenyésztés fejlesztését szolgáltni. (Igy pld. egy időre megtiltotta a korpa kivitelét.)

* * *

A román állattenyésztés fejlődése minket a legutolsó kereskedelmi szerződés alkalmával engedélyezett *husbeviteli kontingens* szempontjából érdekel. A vonatkozó állategészségügyi egyezmény értelmében a románok által a szerződéses vámterületre levágott állapotban importálható állatok száma egy emelkedő skála szerint fixiroztatik, melynek maximuma a szerződés három utolsó esztendejében szarvasmarhákra 35.000, sertésekre 120.000, juhokra nézve évenkénti 100.000 drbban állapított meg.²

A románok annak idején nagy reményeket fűztek a husexporthoz, amit a Turn-Severinben s Burdujeni-ben a magyar s illetve az osztrák határon nagy költséggel felállított kiviteli vágóhidak bizonyítanak. Az eredmény

¹ L. Programul imbunătățirii animalelor domestice din tara. Bucuresti, 1913.

² *Fegyzet.* A husexport Ausztria-Magyarország felé oly módon történik, hogy valamelyik bukaresti nagy vágócég a marha húzzalással is foglalkozó cukorvagy szeszgyáráktól megveszi a hizott marhát s élő állapotban Turn-Severinbe vagy Burdujenibe szállítja, ahol azt (ma még a provisorikus vágóhidon) levágják s hűtő-kocsikban szállítják Ausztria és Magyarországra a rendeltetési helyre.

Jelenleg a helyzet az, hogy az export még mindig az engedélyezett kontingens alatt marad. Az ok elsősorban az, amit román részről olyan nagyon szeretnek kétségbe vonni, hogy t. i. nincs elég vágómarha. De igen nagy nehézségek állanak fenn a szállítás kérdésénél is. Nevezetesen a vágómarha, melyet Turn-Severinbe visznek, jórészt Románia északi és keleti részeiből származik s így a marha-szállítványt majdnem az egész országon át kell szállítani. Ez természetesen aránytalanul növeli a szállítási költségeket, továbbá az állat igen sokat veszít súlyából.

azonban jóval alatta maradt a várakozásnak s az évi huskivitel még mindig elenyésző csekély a kontingenshez képest.

Ma már a románok is tisztában vannak azzal, hogy a kontingenst sem most, sem a közel jövőben kiszállítani nem tudják.¹

A tervezett új agrár-reformok a legelők szaporítása, nevezetesen a községi legelők kötelező létesítése, a kisajátítás és birtokkiosztás keresztülvitele után mindenestre fog javulni a román állattenyésztés helyzete. De még akkor is csak arról lehet szó, hogy a románok gazdasági munkára alkalmas igavonó állatanyag felett fognak rendelkezni. Ez az állatállomány azonban exportcéloknál jelentőséggel nem bír. Húsexportnál csak a szesz- és cukorgyári hízalt állat jöhet komolyan számításba. Viszont a ma fennálló gyári húzlaldák befogadó képessége, a gyári üzem nagysága s a gyárak száma sem oly nagy, hogy a kivitelre nagyobb mennyiségben tudnának vágómarhát húzlalni. (A megejtett számítások szerint a gyári húzlaldák s magánosok évente alig 50.000 darab vágómarhát tudnak felhúzlalni — de ezt a quantumot a belföldi fogyasztás köti le.)²

De a szakemberek véleménye szerint Románia még 10 év múlva sem lesz abban a helyzetben, hogy az engedélyezett húsqantumot exportálni tudja.

Fogják-e a románok a felveendő szerződési tárgyalások alkalmával a kontingens fenntartását kérni — erre nézve a vélemények megoszlanak. Az bizonyos, hogy ha a kontingens kihasználatlan feleslegének Szerbiára való átruházásába az újabban gyakran felmerült vélemény szerint a románok bele is mennek — úgy más oldalon fognak ezért rekompenzációt kérni.

Másfelől lehetséges, hogy a belső politika hullámozása talán már a jövő évben a liberális pártot fogja ismét felszínre hozni. A liberális párt pedig közgazdasági programjához híven minden bizonnyal kívánni fogja a kontingens fenntartását illetve a tárgyalások alkalmával fel fogja vetni az élőállatbehozatal engedélyezésének kérdését is.

¹ *Fegyzet.* Egyedül Cerbeano hirdeti „Die Fleisch-frage“ című munkájában ennek ellenkezőjét. A román szakminiszteriumok, a gazdatársadalmi szervezetek vezető emberei kivétel nélkül azon nézetben vannak, hogy a kontingens kihasználására Románia az adott viszonyok közt nem képes.

Romániából a szerződéses vámterületre behozható állat-kontingens maximuma az 1909. évi kereskedelmi szerződés illetve a kapcsolatos állategészségügyi egyezmény szerint

szarvasmarhákknál:	
a szerződés első évében	10.100 drb
a második évben	12.000 „
a harmadik évben	15.000 „
a negyedik évben (1912-ben)	20.000 „
az ötödik évben	22.000 „
a hatodik évben	25.000 „
a hetedik stb. években	35.000 „
sertéseknél:	
az első évben	50.000 „
a második évben	60.000 „
a harmadik évben	70.000 „
a 4., 5., 6. évben (1912-ben)	90.000 „
a 7., 8., 9. évben	120.000 „
juhoknál:	
évente	100.000 „

Hogy milyen távol van Románia a kontingens kihasználásától, bizonyossággal szolgálhatnak a turn-severini exportvágóhid kimutatásai. A feljegyzések szerint az 1912. évben összesen 8171 drb szarvasmarha, 3522 drb sertés és 2563 drb juh exportáltatott levágott állapotban a szerződéses vámterületre.

² *Fegyzet.* Jelenleg Romániában 5 cukor- és 27 szeszgyár van.

Az első női kertésztanulók hazánkban.

Irta:

Török Bálint.

Talán észrevétlenül siklott volna el szemünk ama örvendetes hír felett, hogy a gödöllői m. kir. állami kertészképző intézetbe a Protestáns Orsz. Árvaház három növendékét is felvették, ha a »Köztelek« folyó évi 3. számában *Zemplényi Lászlóné* egy hosszabb, érdekes cikk keretében nem foglalkozott volna a kérdéssel részletesebben.

E kérdés azért érdemel nagyobb figyelmet, mert ezzel a nők előtt is megnyílt a kertészeti pálya, amely az ő egyéniségükhöz legjobban illő és méltó foglalkozás. A magunk részéről csak helyeselni tudjuk, hogy a nőket beengedték a kertészképző intézetbe. Elvégre is: az orvosi, tanári, kereskedelmi stb. pályákon már régóta működnek oklevéllel bíró nők, sőt utóbb a kecskeméti gazd. tanítónők képző intézetben végzett okleveles tanítónők révén a mezőgazdasági szakoktatásnál is találkozunk nőkkel, — mint a tanítónők képző intézetek gazdaságtani és háztartástani, valamint a vándorháztartási tanfolyamok előadóival, — és ahogy kifogás nem merült fel eddigi működésük ellen, úgy remélhető, hogy ezután is, mint kertészek, vagy helyesebben, mint kertésznők is meg fogják állani helyüket.

A gödöllői kertészeti intézetet végzett nők, bizonyítványaik alapján: kertészek, háztartásvezetők, tejgazdasági, baromfitenyésztési és méhészeti kezelők lehetnek, sőt *Zemplényi Lászlóné* nagyságos asszony szerint, ha vállalkoznak, bérleten is kertészkedhetnek valamely város közelében. A *Zemplényi Lászlóné* jelenleg Meránban kertészkedést tanuló Blanka nevű kis leánya bizonyára fog is bérleten kertészkedni, mert az ehhez szükséges életrevalóságot, erélyt és reális gondolkodást anyja belénevelte és a messze idegenben a szakismeretek és a praxis mellett bizonyos foku önállóságra is tesz szert már ilyen fiatalon, amire föltétlenül szüksége van, ha megélhetését így akarja biztosítani.

Megnyílt szóval a magyar nők előtt a kertészeti pálya. Ez a tény örömmel kell eltöltsse az erdélyi magyar leányokat is, mert Erdély kítünő talaj a konyha, főként pedig a gyümölcskertészkedésre, méhészkedésre, sőt a baromfitenyésztésre és amellet a tejgazdaságra is, főként a városok környékén, de különösen a *szántóföldi* veteménytermelésre, a gyümölcs-termelésre, méh- és baromfitenyésztésre a városoktól távolabb eső falvakban is.

A gazdatiszték, bérlők, a falusi intelligencia, a papok, tanítók, jegyzők leányai kellene, hogy látogassák a kertészképző intézetet, mert ha nem is men-

nek az intézet elvégzése után mások szolgálatába, vagy nem kertészkednek bérleten, hanem hazajönnek férjhez menni, akkor is nagy segítségükre vannak a férjeiknek és hasznára a köznek, a falusi népnek, amelynek a jó tanácsok mellett igen jó példával is szolgálhatnak mint szakszerűen kertészkedő, méhet és baromfit mintaszerűen tenyésztő, tejet példásan kezelő okos, munkás, rendes házi asszonyok.

Különösen azon erdélyi vármegyék magyar leányai kellene, hogy a szakszerű kertészkedést megtanulják, akik jó gyümölcstermő vidéken laknak, így például Szolnok-Doboka, Kolozs, Alsófehér, Torda-Aranyos, Marostorda stb. vármegyékben, hol a legfinomabb illatu és zamatu gyümölcs terem. Nyujtsanak segédkezet a gazdasági egyesületeknek pld. — ma már lehetne — Szolnok-Dobokában a gyümölcstermelés, értékesítés, kereslet-kielégítés terén folytatott nehéz munkájokban. Csak 3—4 uttörőre volna szükség minden vármegyéből, akik megtörnék a kertészkedéstől való idegenkedés jegét és mindjárt többen adnák leányukat a gödöllői kertészeti intézetbe és épp úgy örülnének, hogy már adhatják, mint *Zemplényi Lászlóné*, akinek 7 (hét) leánya van és mind a hétnek diplomát akar kezébe adni, bár maga sem hiszi, hogy diploma nélkül is férjhez ne tudni adni leányait, de előtte nem csak a férjhez adás szerepel cél gyanánt, hanem az is, hogy minél magasabb szellemi nivón álló munkás, helyesen és reálistan gondolkodó háziasszonyokat neveljen leányaiból. Sok ilyen anyára volna szüksége hazánkban, aki amellet, hogy a nők jogaiért elszántan küzd és jelen van valamennyi külföldi és hazai kongresszuson, az egyke ellen is küzd és ír úgy a hazai, mint a külföldi napi és szaksajtóba.

Nincs miért idegenkedjenek a szülők leányaiknak a kertészeti intézetbe való adásától, mert az bizonyos, hogy az intézetet végzett leányokat szivesebben veszik feleségül, de ha nem is mennének férjhez és fentartásukról önmaguknak kell gondoskodniuk idővel, jobb, biztosabb, egészségesebb és nyugalmasabb megélhetést biztosít a kertészkedés, mint egyéb városban való foglalkozás, hivatalkodás.

Secundär ivarjelleg és termékenység.

Irta:

Schandl József
gazd. ak. tanár.

A magasabbrendű állatok különböző ivaru egyedei nem csak abban térnek el egymástól, hogy más alakú, berendezésű, rendeltetésű ivarszerveket viselnek, hanem az eltérő ivar reányomja bélyegét az

egész testalkotásra, más formát, más konzistenciát ad az egyes szerveknek. Nem minden állatfajnál olyan feltűnőek ugyan e »secundär ivarjelleg« gyűjtőneve alatt emlegetett jelek, mint a remek szinpom-pában büszkélkedő magyar kakasnál, vagy a »nászruhájába« öltözködött vad-rucánál, de azért ugyancsak járatlan, laikus szem kell ahhoz, hogy a ménlovat, bikát, kant a megfelelő nőivarutól már messziről, a »primär ivarjelleg« (ivarszervek) megtekintése nélkül is meg ne tudja különböztetni.

A ménlónak tüzes tekintete, sűrű, hullámzatos, durva sörénye, fején az arci rész aránytalan fejlettsége, vastag, ivben hordott nyaka, szélesebb szügye, durvább szervezete, imponáló járása már messziről sejtetik »him« karakterét. A kantsértés hatalmas agyarakat visel, durva sörte borítja nyakélét, testének mellső része tulnőtt stb.

A secundär ivarjellegnek legtöbb jelet a kérődzőknél találjuk nagyobb házi állataink közt. A bika (v. kos) mindig súlyosabb, gyorsabb fejlődésű; szarvai vastagabbak, más alakúak, mint a tehéknél, sőt egyes fajtáknál hosszabbak is; a him homlokát dus, göndör szőröség díszíti; a tekintet imponáló, sokszor féltelmes, hű tükre az ingerlékeny temperamentumnak; a nyak vastag, idősebb korban zsírvánkossal terhelt. A bőr a himeknél vastagabb, a szőrzet durvább, a bőr alatti kötőszövet dusabb, miért is a vérerek, csontok, inak, ízületek nem tűnnek úgy szembe, mint a finomabb szervezetű nőstényeknél. A fiziologusok e külső jelekhez még hozzáfűzik, hogy a himek anyagcseréje (tápanyagok elégetése) sokkal élénkebb, miért is valamivel magasabb testük hőfoka; mirigyeknek váladéka sűrűbb és egyes szerveik viz-tartalma kisebb, mint azonos fajú nőstényeké.

A biológusok ma azon állásponton vannak, hogy emez ivari jeleket bizonyos »hormonok«-nak nevezett vegyi anyagok hozzák létre, amely anyagokat az ivarszervek (here, petefészek) produkálnak. Állításaik igazolásául ama köznapi tényre hivatkoznak, hogy mihelyt eme lényegükben nem, csak hatásaikban ismert anyagokat produkáló szerveket a szervezetből eltávolítjuk (herélés, kasztrálás), azonnal megakadnak fejlődésükben, kialakulásukban az említett ivar-jelek. A dolgok ily állása mellett tehát az ivarszerveknek kettős hivatásuk lenne: az ivarjelleg kialakító hormonok termelése és az átörökítés anyagát hordozó, megtermékenyítésre hivatott sejtek produkciója. E kettős hivatás pedig kezünkbe ad egy alapot, amelynél fogva az egyirányú működés erélye és eredményes-

KÖTSZER — MENTŐSZEKRENYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a
„RÓZSA“ DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MUSZER-
 TARÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM
 Gyógynövény beváltó állomás!

ségéből következtetést vonhatunk a másik irányu működés remélhető eredményességére vagy eredménytelenségére.

Alapos okunk van erre, hogy a feltűnő ivar-jelekben bizonyosságát lássuk annak, hogy az az egyed energikus, jól működő, egészséges ivarmirigygyel rendelkezik: így életerős ivarsejteket is tud produkálni, melyekben energikus determinansokat* ültet át az utódjába és így remélhető, hogy az utódban a szülőnek becsült tulajdonságai meg is jelennek.

Ha pedig a tenyészállat nem rendelkezik kifejezett ivarjelleggel, úgy ebből arra következtethetünk, hogy az illető egyed ivarmirigyei hatástalan »hormonok«-at termeltek s így az ő ivarmirigyei minden valószínűség szerint nem tudnak oly energikus, életképes ivarsejteket és hatóképes öröklési anyagot se produkálni.

E fejtegetések gyakorlatilag hasznos voltát egy tudományos vizsgálat is beigazolta. A saanenthaliak ugyanis, hogy kecskefajtájuknak tejtermelőképességét fokozzák, a bakok kiválasztásánál főleg a jó fejős, de gyenge szervezetű anyáknak nem ritkán szarvatlan himutódait részesítették előnyben. Az éveken keresztül folytatott eljárásnak az lett a következménye, hogy a fajtának tejtermelőképessége nőtt, de a bakoknál is eltűnt a szarv, vele a secundár ivarnak egyéb jele, de — mint a tenyésztők lassanként reájöttek — csökkent a bakok termékenyítőképessége is. A »Deutsche Gesellschaft für Züchtungskunde« erre felkérte a jeles Duerstöt, hogy a dolgot tegye tanulmány tárgyává. Duerst beható vizsgálat után arról győződött meg, hogy a szarvatlan bakok legtöbbször heréje nem normális fejlődésű. »Egyes csatornák — írja Duerst — egyáltalán nem termeltek ondót;... sok helyen az ondóképző sejtek szétesését, a sejtrétegeknek a faltól való elválását lehet konstatálni... A csatornák lumenében spermagomolyok foglalnak helyet, bennük csak itt-ott bukkannak fel egy-egy életképes ondósejt...« Végül Duerst összefüggésbe hozza a heréknek e degeneratív jelenségét a tökéletlen secundár-ivarjelleggel s óvja a tenyésztőket attól, hogy a megkezdett uton haladjanak tovább.

E körülmény azért bír reánk különös érdekléssel, mert Erdélyben is előnyben részesíti pár év óta a juhtenyésztő gazda a tenyész kiválasztásnál ama kosokat, melyek szarvakkal nem rendelkeznek. Az eljárás tehát nagyon hasonló, sőt azonos azzal, melyet a saanenthaliak folytattak.

Mindazonáltal tán korai és elhamarkodott dolog volna pálcát törni ama te-

* Weismann így nevezi az átöröklés anyagait.

nyészeljárás fölött, melyet sok intelligens erdélyi gazda is követ. De Duerstnek neve megérdemli, hogy a dolgot megfontolás tárgyává tegyük és kísérjük figyelemmel, hogy a secundár ivarjelleg eme fontos jelének eltűnésével nem-e megy veszendőbe egyrészt az ellenállóképesség, ami pedig extensív viszonyok közt tartott juhaink elengedhetetlen tulajdonának kell lenni és nem-e megy veszendőbe — a termékenység. Résen kell lennünk s mihelyt ennek első jelei mutatkoznak, az elv változtatással ne késlekedjünk!

IRODALMI SZEMLE.

A kísérletügyi közlemények. XVI. kötetének 1913. évi november—december havi 6. füzeté most jelent meg a Földművelésügyi Miniszter kiadásában, dr. Károly Rezső gazd. ak. igazgató szerkesztésében.

A kísérletügyi közlemények e legutóbbi száma közli dr. Krámszky Lajos m. kir. fővegyésznek az 1911. évi magyar borok vegyi összetételéről szóló részletes kimutatását.

Dr. Zaitschek Arthur a friss és szárított mosléknak és buzakorpának a tejhozamra való hatásáról irt hosszabb közleményt, melynek összefoglalása a következő:

Két tehénnel végzett kísérletben a friss és szárított mosléknak, továbbá a buzakorpának a tej mennyiségére és összetételére gyakorolt hatását vizsgálva, a következő eredmények állapíthatók meg:

1. A tejmennyiség szempontjából nem okoz különbséget, ha ugyanazt a szárazanyagmennyiséget friss vagy szárított tengerimoslék alakjában eteljük, feltéve, hogy a tehének fehérje- és keményítőértékszükséglete mindkét esetben fedezve van.

2. Elegendő fehérjén és keményítőértéken tartott és kevés szálal takarmányt fogyasztó tehének takarmányához nagy fölöslegben friss moslékot adva, a tehének a moslékfölösleg keményítőértékének kerekén 10%-át értékesítették tejtermék alakjában.

3. Épp úgy, mint az 1907-ben végzett kísérletekben, ez alkalommal sem fokozta a friss moslék a tej savfokát s nem csökkentette a tej szárazanyagtartalmát.

4. Szárított mosléknak helyettesítése egyenlő súlyu finom buzakorpával mindkét tehén tejhozamát csökkentette és pedig középértékben 5:9%-kal, a tej zsirtartalma ellenben az egyik tehénnel alig változott, a másiknál csekély mértékben emelkedett.

5. A buzakorpával termelt tejszir jódszáma jóval alacsonyabb, mint a szárított ill. friss tengerimoslékkal termelt tejsziré. A friss moslék magasabb jódszámú tejszirt termelt, mint ugyanannyi szárazanyag szárított moslék alakjában etelve.

Gyárítás József: A trágya elosztásának lefolyása annak érvényesülésére címen irt közleményének összefoglalása a következő:

A tárgyalt tenyésztedény kísérletek általában azt mutatják, hogy a kísérleti növények gyorsabb és erősebb fejlődé-

sükkel, valamint termésfokozódással a könnyen oldódó táplálékot annál jobban értékesítették, minél fiatalabb fejlődési korukban lett az ahhoz való jutásuk lehetővé téve.

Surányi János a buhlendorfi rozzsal 1910., 11. és 12. években végzett termelési kísérletekről összefoglalva, röviden a következőket írja:

Az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás által 1910., 1911. és 1912. években buhlendorfi rozzsal párhuzamosan Hanna- és petkusi rozzokkal végzett termelési kísérletei az abnormális időjárás befolyása miatt nem sok alkalmat adtak ugyan az adatgyűjtésre, mégis megállapítható belőlük a következő: A buhlendorfi rozz kései felé hajló közepes érésű féleség, a fejlődés gyorsasága tekintetében — mondhatni — a Hanna és petkusi között áll. Hazánkban, ahol a gabonafélék termelési értéke ugyszólván lépeést tart a fejlődés koraiságával, jelentőséget tulajdonítani neki csak jobb talaj- és időjárás viszonyok mellett lehet. Ilyen körülmények között határozottan bő termőképességről tesz tanúságot s előnyül írható az is, ami a korai rozzoknak gyakran tapasztalható hátrányuk, hogy virágzási idejük kevésbé esik egybe a gyakran bekövetkező kései fagyokkal, ami ez utóbbiakban jelentékeny kárt szokott okozni.

Jancsó Béla az 1912. évi hatvani sormütrágyázási kísérleteket ismerteti hosszabb közleményben. —k.

Könyvismertetés.

Jelentés a magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület 17. üzetévi működéséről.

A magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület évi jelentése, melyről e lapok hasábjain már megemlékeztünk — hü képét tárja fel az egyesület létkötő beléletének, sokoldalú, kitűnő szervezetének és eredményes működésének.

A termelt tej értékesítésére legmodernebben berendezett, sajt, vaj, friss tej szállításával foglalkozó szövetkezeteket tart fenn az egyesület, azonkívül közvetít tenyészállatokat és takarmánymagvakat, szervez tanulmányi kirándulásokat és rendez gazd. előadásokat.

Hogy az egyesület mekkora anyagi javakat biztosít Mosonmegye kisgazdáinak, azt mi sem igazolja jobban, mint, hogy az egyes szövetkezetek 1 liter tejnél 17—18 fillér tiszta értékesítést értek el, de nem kevésbé imponáló az összegek, melyek tenyészbikák eladása útján jutnak a gazdák kezéihez.

Azon tenomenális eredmények, melyeket az egyesület Ujhelyi akad. igazgató-direktívái alapján elért, minden kétséget kizárólag igazolják, hogy a *tenyész kiválasztás* az az eszköz, mely a tejtermelés fokozásában s így a tejjgazdaság jövedelmének emelésében a legszebb reményekkel kecsegtet. Az elvitázhatalan eredmények hatása alatt a gazdapublikum már behódolt az Ujhelyi-féle elveknek. Főhercegi uradalmak, méneshirtokok, tan gazdaságok, nagybérlok ezeket fizetnek a mosonmegyei kisgazdák ama bikáiért, melyeknek jó származásáról az egyesület törzskönyvi lapjai tanuskodnak.

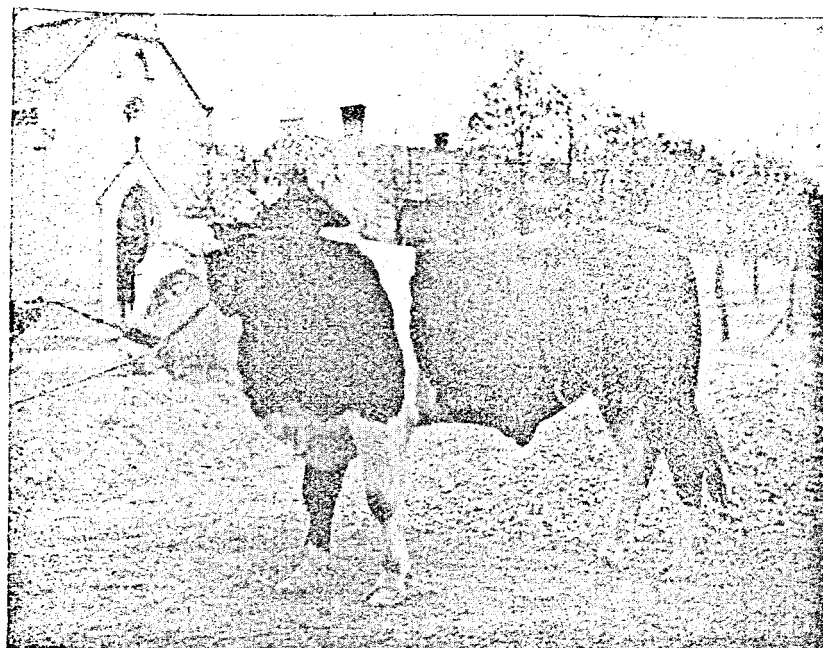
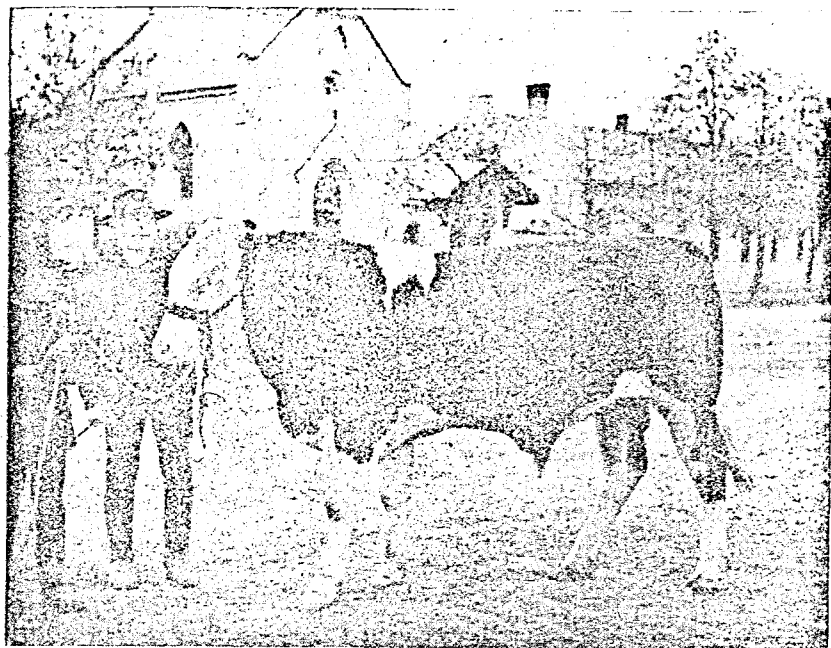
Az alapot, melyen az egyesület a tenyész kiválasztás gyümölcsöző elvét végrehajthatta, a *tejelőversenyek* intézmé-

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képvisellete, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

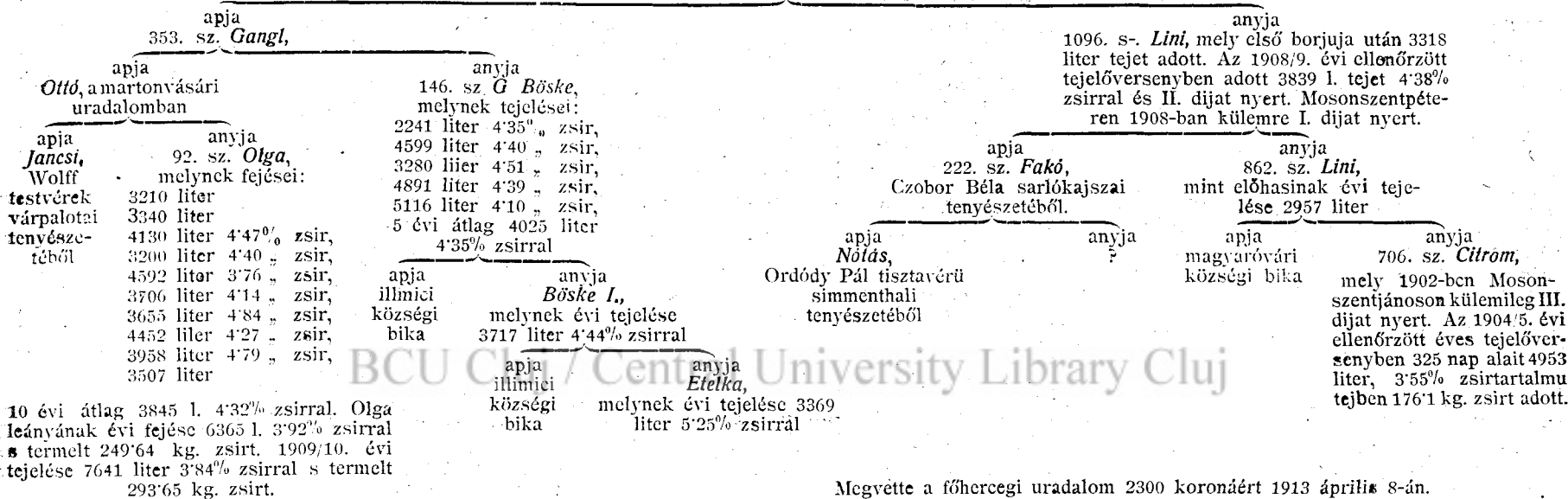

Ecker János „Gangl“ nevű bikája. Megvette a bellyei főhercegi urad. 2300 K-ért.

Schmickl János „Gangl“ nevű bikája. Megvette a bellyei főhercegi urad. 2000 K-ért.

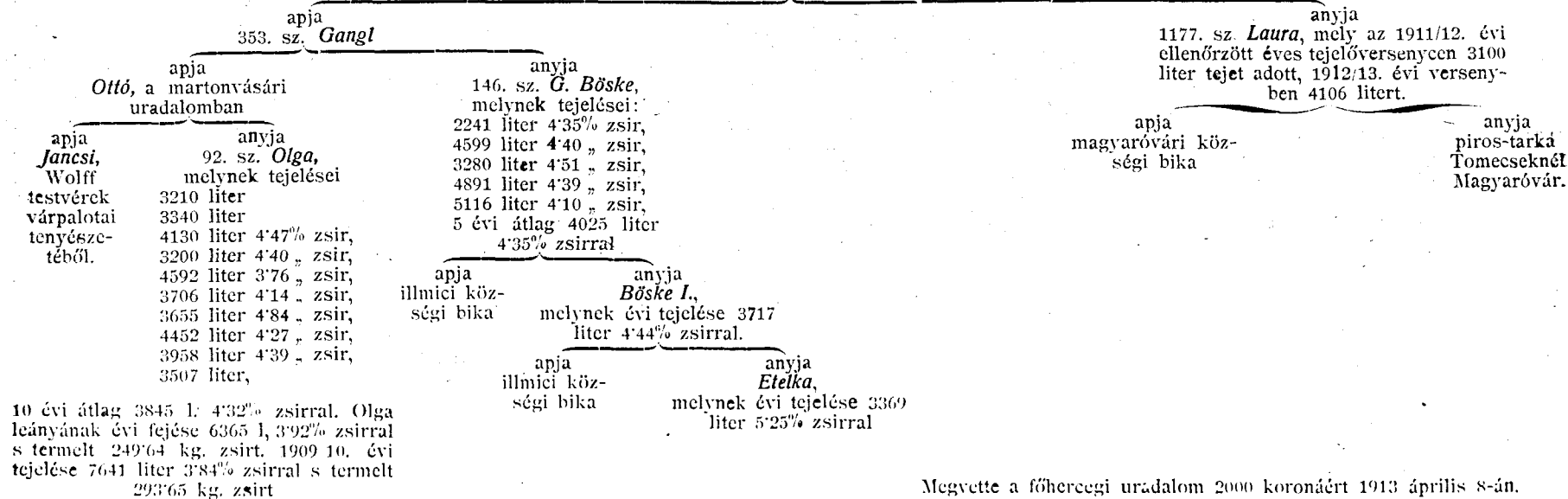
Törzskönyvi kivonat Ecker János levéli gazda „Gangl“ nevű bikájáról, amely született 1912 január 22-én. Színe: piros-tarka.

Gangl

Törzskönyvi kivonat Schmickl János levéli gazda „Gangl“ nevű bikájáról, amely született 1911 november 26-án. Színe: sötétpiros-tarka.

Gangl

nye szolgáltatva. Bizonyára érdeklő úgy gazdáinkat, mint a nép gazd. viszonyainak javítására hivatalozott szakközvegeket eme tejelőverseny szervezte, miért is az alábbiakban közöljük pár sorban egy, mint azt az egyesület felügyelője, Ujhelyi igazgató a „Jelentés“-ben előadja:
»Versenyünket a lehetőségig egyszerűsítettük és most már 3-ik éve tartjuk azokat úgy, hogy felesketett ellenőr segédjegyző, községi alkalmazott stb. megy a versenyben résztvevőkhöz havonként egyszer, lehetőleg a hó bizonyos, de nem

meghatározott napján, tehát pl. elseje vagy 10-ike körül. Az illető gazdánál tehát havonként csaknem ugyanazon időpontban, de még sem meghatározott napon történik az ellenőrzés. Ezt azért teszi a felesketett ellenőr, hogy a gazda sohasem tudja, mikor megy hozzá. Az ellenőrzés napján este-reggel, esetleg, ha háromszor fejnek, délben is jelen van a felesknél. A nyert adatot az általunk kiadott próbafejesi jegyzékbe bevezeli s a jegyzéket az év lefélével az adatok feldolgozása végett hozzánk beküldi.

Egyesületünk az ellenőrnek ezen munkájáért darabonként az egész évi ellenőrzésért 2.40 koronát fizet A díjakat azután rendszeren az évenként megartlani szokott közgyűlésünk alkalmával osztjuk ki, hogy a nagyobb nyilvánosság által buzdítsuk gazdáinkat a részvételre.
Itt mutatunk be két oly tenyész bikát is, melyeket a bellyei uradalom vásárolt két levéli gazdától.

Sch. J.

EGYLETI ÉLET.

Felhívás

az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztő gazdaközönséghez.

Az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztő gazdaközönség figyelmét van szerencsénk felhívni azon előnyökre, amelyeket az Erdélyi Jellegű Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete nyújt tagjainak, amelyek közül — mint jelenleg aktuálisat — felemlítjük, hogy az állam részéről köztenyésztési célokra történő bikavásárlásoknál az egyesületünkönél törzskönyvelt tenyészbikák előnyben részesülnek.

Van szerencsénk az alkalommal felhívni állattenyésztő gazdaközönségünk különös figyelmét egyesületünk törzskönyveire azzal a megjegyzéssel, hogy amennyiben valaki tenyésztését törzskönyvtetni óhajtaná, e szándékát mielőbb bejelenteni sziveskedjék egyesületünk titkári hivatalához, (Kolozsvár, Attila-utca 10. sz.) hogy az eladásra kerülő tenyészbikák jegyzéke az erdélyrészi vármegyék gazdasági felügyelőségeivel idejében közölhető legyen.

Kolozsvár, 1914. január 22.

Tisztelettel:

az E. J. M. Sz. T. E.
Titkári hivatala

Felhívás.

Van szerencsénk egyesületünk tagjait felhívni, hogy eladó törzskönyvelt tenyészbikáikat egyesületünk titkári hivatalához (Kolozsvár Attila-u. 10.) mielőbb bejelenteni sziveskedjenek, hogy az eladó bikák jegyzéke az erdélyrészi vármegyék gazdasági felügyelőségeinek mielőbb megküldhető legyen. Az egyesületünkönél törzskönyvelt tenyészbikák u. i. az állam részéről, köztenyésztési célokra történő vásárlásoknál előnyben részesülnek.

Felkérjük egyidejűleg azon t. tagjainkat, akiknek szarvasmarha tenyésztése mindeztől törzskönyvvelve nincs, hogy törzskönyvelés céljából tenyésztüket titkári hivatalunkhoz mielőbb bejelenteni sziveskedjenek.

Kolozsvárt, 1914. jan. 20-án.

Tisztelettel:

az E. J. M. Sz. T. E.
Titkári hivatala.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Pallavicini Ede örgróf halála.** Pallavicini Ede örgróf folyó hó 19-én 69 éves korában Fiumében váratlanul elhunyt. Pallavicini Ede jelentékeny részt vett a magyar gazdasági mozgalomban és vezető szerepet vitt a társadalmi egyesülésekben is. Haláláról az O. M. G. E. amelynek alelnöke volt a következő gyászjelentést adta ki:

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ugyanis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége mély fájdalommal és kegyeletos megemlékezéssel tudatja, hogy nagyérdemű alelnöke és a magyar gazdasági életnek évek hosszú során át volt vezetője Pallavicini Ede örgróf O. felsége valóságos belső titkos tanácsosa, a magyar országgyűlés főrendiházának tagja, a Magyar Gazdaszövetség, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete és a Gazdák Biztosító Szövetkezete alelnöke, a »Hangya« és a Mezőgazdasági Ipari R. T. elnöke, az Országos Központi Hitelszövetkezet, Magyar Földhitelintézet, a Pannónia Len- és Kenderipari R. T. és számos más mezőgazdasági és hitelintézmé-

nyünk igazgatósági, illetve felügyelőbizottsági tagja stb. munkás életének 69-ik évében, f. hó 19-én délután, Fiumében váratlanul elhunyt. A megboldogult hűl temetési gyászborult családjára a budapesti Örökimádás templomban ravataloztatja fel, ahonnan f. hó 22-én csütörtökön d. u. fél 3 órakor kísérik örök nyugalomra a farkasréti temetőbe. Budapest, 1914. január hó 20-án.

— **Bonyhádi Perczel Ferenc halála.** Sulyos csapás érte a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét a héten. dalmátbonyhádi Perczel Ferencnek a szövetkezet vezérigazgatójának halálával. A megboldogult tevékeny ügybuzgósággal vett részt a gazdasági munkából s nemcsak, mint a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének közel husz éven át volt vezérigazgatója, hanem mint az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatótanácsának tagja, a Pátria nyomdai részvénytársaság elnöke stb. stb. fejtett ki a közérdek szolgálatában igen hasznos munkásságot. A haláleset alkalmából a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete külön gyászjelentést adott ki.

— **Az Erdélyi Méhész Egyesület igazgató választmánya** folyó hó 17-én báró Jósika Gábor elnöke alatt ülést tartott, amelyen dr. Balázs Ferenc főtitkár előterjesztésére megállapították a közgyűlés elé terjesztendő jelentés, indítványok stb. szövegét. Elhatározta a választmány, hogy az egyleti tagok által méz értékesítését az egyesület elvállalja és a tagok által beküldött mézet üvegezve, az egyesület pecsétjével ellátva Mattay és Hutter Mátyás királytéri üzletében, a kolozsmegyei tejszarnok szövetkezet Boeska-téri üzlethelyiségében és az egylet főtitkári hivatalába (Mészáros-u. 3.) helyezik el kiállítás céljából, minthogy önálló üzlet nyitására az egylet — szerény anyagi viszonyai miatt — nem vállalkozhatik. A mézet 1/8, 1/4, 1/2 és 1 kg.-os üvegekben fogja az egyesület forgalomba hozni. Több kisebb keblű ügy elintézése után az ülés az elnök elterjesztésével véget ért. Az E. M. E. közgyűlése folyó hó 25-én d. e. 10 órakor tartatik meg az E. G. E. Attila-u. 10. sz. a. székházának üléstermében.

— **A gazdatisztek tömörülése.** Az egész országban tömörülnek a gazdatisztek társadalmi szervezetbe, így legutóbb a Nyitra vármegyei gazdatisztek egyesüléséről olvasunk, mely egyesülés a Nyitrai Gazdasági Egyesület kebelében történik. Örömmel olvassuk e hírt, még jobban örülnénk azonban, ha az erdélyi gazdatiszti kar ugy tudná méltányolni az egyesülésben rejlő erőt ahogyan azt tulajdonképpen a valóságban méltányolni kell és tömeges tagul való jelentkezésével lehetővé tenné azt, hogy az E. G. E. alakulóban levő gazdatiszti osztályának alakuló közgyűlése az E. G. E. közgyűlésével egynapra április hó 5-re, virágvasárnapra összehívható lenne. Ehhez azonban az szükséges, hogy minden egyes erdélyi magyar erdő- és gazdatiszti mielőbb bejelentse a gazdatiszti osztály tagjai sorába való belépését, aki alapszabálytervezetet vagy taggyűjtő ívet egyszerű levelező lapon kér, az E. G. E. titkári hivatala azonnal küldi díjtalanul.

— **Kolozsmegyei gazdák gyűlése.** Szerdán tartotta meg az E. G. E. kolozsmegyei osztálya folyó évi első intéző bizottsági ülését, amelyen Dózsa Endre sz. o. elnök elnöke alatt báró Huszár-Pál gazd. felügyelő számolt be az állatdíjazások ered-

ményéről, mely szerint Kolozsmegyében minőségileg legjobb a nép kezén levő magyarfajta szarvasmarha állomány a mócsi járásban. A bánffyújvádi és gyalui járásokban a pirostarka marha terjed rohamosan a magyar marha rovására. Dr. Cséres Lajos terjesztette elő ezután az osztály folyó évi gazdag munkaprogramját, amely szerint rendezni fognak gazd. előadásokat, háziipari tanfolyamokat, szántás-, trágyatelep-, vetés tisztasági, fű-, gyümölcs oltási stb. versenyeket tanulmányi kirándulásokat, gépbetátókat stb. stb. A kirendeltség kolozsmegyei megbízottja működésének ismertetése kapcsán jelentette dr. Cséres Lajos előadó, hogy a kirendeltség működése az inség segélyben merült ki jóformán az utóbbi hónapok alatt. Eddig közel 20 vagon tengerit osztottak ki a vármegyében kedvezményes árak mellett. Végül Ritter Gusztáv ny. gazd. akad. főkeresztés indítványozta, hogy a szakosztály a megye területén egy vándor kertész kiküldését kérje a miniszteriumtól, mit helyesléssel elfogadtak. A gyűlésen jelen voltak: dr. Pácz Béla, dr. Petrichevich Horváth Kálmán, dr. Szentkirályi Akos, Jászberényi András, Török Bálint, Fekete Antal, Ritter Gusztáv, Kovács Béla stb.

— **Országos kukoricakiállítás Budapest.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által rendezendő I. országos kukorica kiállítás szervező bizottsága Kerpely Kálmán elnöklésével ülést tartott a kiállítással kapcsolatos folyó ügyek elintézése céljából. Kerpely Kálmán elnök üdvözlővén a megjelenteket bejelenti, hogy Jeszenszky Pál királyi tanácsosnak O. M. G. E.-től való megválaszása folytán az előadói teendőket Fabricius Endre titkár vette át. A bizottság Jeszenszky Pálnak eddigi munkálkodásáért köszönetet szavazott és felkérte őt, hogy támogatását az üggyel a jövőbe se vonja meg. Fabricius Endre titkár jelentést tett a kiállítás nagyarányú előkészítéséről. A kiállítást március 7-én délelőtt nyitják meg és anyagát február 27—28. napjain fogják megbírálni. A gazdák és a nagyközönség érdeklődésének ébrentartására a kiállítás ideje alatt a kukoricatermelésről szakelőadásokat rendez az O. M. G. E. és az előadások megtartására Gyárfás Józsefet, Grábner Emil, Weiser Istvánt, Baross Lászlót, Jablonowski Józsefet és Sporzon Pált kéri föl. Megvitatták ezután a bírálati szabályzatot, melyet Grábner Emil és Gyárfás József dolgoztak ki. A szabályzat megállapítása élénk eszmecsere szolgált alapul, melyben résztvettek Tallián Béla br., Dégen Árpád, Timár János, Fátka Ferenc, Rubinek Gyula és Jeszenszky Pál. Kiküldték végül Kerpely Kálmán elnöklésével a végrehajtó bizottságot és kijelölték a bíráló bizottság tagjait is.

— **Borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállítása.** József főherceg őfelsége védnöksége alatt a magyar kereskedelmi és földművelési kormány és a főváros támogatásával a Magyar Kereskedelmi Csarnok, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete, a Magyar kiállítási központ, a Magyar kir. Kereskedelmi Múzeum és a szakmabeli szak egyesületek közreműködésével borászati és pincegazdasági gépek- és eszközökből kiállítást rendez. Ezen kiállítás célja a bortermelőknek, borkereskedőknek, sör-, pezsgő- és szeszgyártóknak, valamint mindazoknak, kik pincegazdaságot folytatnak és a nagyközönségnek a pincegazdaság terén az utóbbi években felmerült újdonosságokat, javításokat és szabadalmakat bemutatni tekintet nélkül azok származására. Ezen kiállítás alkalmat kíván nyuj-

fani egyrészt, hogy az érdekelt kereskedők üzletüket új, célszerű cikkekké kibővíthessék, másrészt, hogy hazai iparlepeink oly cikkek gyártását karolják fel, melyek eddig hazánkban nem készültek és amelyek előreláthatólag jövedelmező cikkeknek mutatkoznak. Súlyt helyez a kiállítás érdekes és életrevaló, a borászat és pincegazdaság keretébe illő szabádmak felkutatására és bemutatására. Különösen alkalmasnak látszik ezen kiállítás a jelenlegi kedvezőtlen konjunktúrának leküzdése után a közel jövőben remélhető fellendülés fokozott szükségletének kielégítésére és a Balkán-államokkal létesítendő szorosabb üzleti összeköttetés fejlesztésére. A kiállítás 1914. május 23-án nyílik meg és 1914. július 6-ig (bezárólag) tart. A bejelentések a bejelentési íveken legkésőbb 1914. évi március 15-ig a kiállítás bizottságánál eszközöndők. Minden kiállító kiállítási emlékérmel kap, azonkívül pedig a magyar állam díszokleveleket, arany-, ezüst- és bronzérmeket fog a kiállítási bizottság rendelkezésére bocsátani, melyek egy később összeállítandó zsűri alapján lesznek odaítélve.

A Dr. Borovszky-féle szagosított BOROLIN

a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a Borolingyárban Budapest, II., Margitrakpart 45 sz. Próbauveg 50 fillér.

— Magyar nagybirtok román kézen. Háromszék megyében, az ország határa mellett közvetlen hosszú vonalban húzódó 30.000 hold kiterjedésű erdőbirtokot, mint értesülünk megvette Czárán Artaxes bukaresti nagybirtokos. Ezt a nehezen megközelíthető erdőséget több magyar vállalatnak felkínálták, utóljára is a kormányt kérték, hogy vegye meg, de senki nem akarta megvenni. Hírünk valódiságáról hamarosan meggyőződést szerezni nem tudunk, azért a nagyfontosságú román vásárlást fenntartással közöljük.

— Az E. G. E. cserebogár irtási szabályrendelet tervezete. Lapunk egyik korábbi számában közöltük azt a cserebogár irtási szabályrendelet tervezetét, melyet a választmány megbízásából készített egy e célra kiküldött bizottság és amelyet a választmány legutóbbi ülésén jóvá is hagyott. A rendelet tervezetét az egylet titkári hivatala e héten küldötte meg a magyarországi összes törvényhatóságoknak elfogadás és végrehajtás céljából.

— Legeltetés céljából szállított állatok kedvezményes vasuti szállítása. A német vasutigazgatóságok legutóbbi közös konferenciája igen fontos határozatot hozott az állattenyésztés érdekében. Elhatározta, hogy a folyó évi április hó 1-étől lényeges szállítási kedvezményt biztosít az összes vasutakon a legeltetés, illetve takarmányozás céljából szállított marháküldemények után. A kedvezmény érvényes szarvasmarha, juh, kecske, valamint ló és esikó szállítmányokra is. Alkalmazást nyer a kedvezményes díjtétel, ha az állatküldemény feladója tagja valamely mezőgazdasági szövetkezetnek, vagy ha mezőgazdasági üzemmel bír és ha a címzett oly megfelelő legelőterületek felett rendelkezik, amelyek valamely mezőgazdasági kamara vagy szövetkezet fel-

ügyelete alatt állanak. A legeltetésnek legalább hat hétig kell tartania. Ezzel a kedvezéssel a vasutak kezükre akarnak járni az állattenyésztő gazdáknak, hogy takarmányhiány vagy legelőhiány esetén ne legyenek kénytelenek az állatokat olesón vesztegetni. A német példát követhetné a magyar kormány is, főként most, amikor a gazda az állat árában a feleletett takarmány árát is alig kapja meg.

— A községi bika tartása. Felmerült esetről kifolyóan elvi határozatban mondta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy a községi bika tartására nézve kötött szerződésen alapuló kárkövetelés elbírálására a bizottság elé tartozik a közigazgatási hatóság hatáskörének a szerződésben való kikötése hatálytalan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

(Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.)

G. J. urnak Marosvásárhely. A cikket megkaptuk, köszönjük, közölni fogjuk, a képeket is kliséozásra egyidejűleg leadtuk.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE NELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő.

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Gépészkovácsot keres

báró Bánffy Kazimir úr kissármási gazdasága május elsejére.

Ugyanott eladó tizezer darab gömbölyű akác szöllő karó.

Posta helyben: Kissármás. Br. Bánffy Kazimir Kissármási Gazdasága. Balla Lajos intéző.

Algyógyi földmives-iskolát végzett

30 éves, református vallású kis családú, románul is beszélő 7 évi általános jó gyakorlattal bíró férfiú február 1.-étől bármikor leendő belépéssel ispáni, vagy kisebb gazdaságot önállóan vezető tiszt

állást keres.

Cime: 3082

Ferencz Gábor Désfalva Kisküküllő vármegye.

2767 I.

Agybavizelés
Rögtöni megszüntetés! Kort és nemet közölni. Felvilágosítás ingyen. Gg. Pfalzer Nürnberg S. 376 (Bay.)

Egy 58 éves ev. ref. vallású, nős gazdatiszt állást óhajtna elfoglalni.

Egy helyt 33 évig nagyobb uradalomban önállólag szolgált.

Szives megkeresést kér: Kolozsvárra, Zrinyi-utca 3. szám alá.

Bedőházy Pál. 3038

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-ntézel. Kérjen ajánlatot!

2260

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvá, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok djarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzleteredményből, közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosításokkal minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.—	K
Tartalékok	3,357.603.—	>
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból	10,711.000.—	>
jégkárokból	5,042.000.—	>
Biztosított érték tűzben 1913. évben	880.000.000.—	>
jégben 1913. évben	63.000.000.—	>
Életüzlet állománya	15.240.080.—	>

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

•GONDVISELÉS• Országos Központi Segélyző Társulat

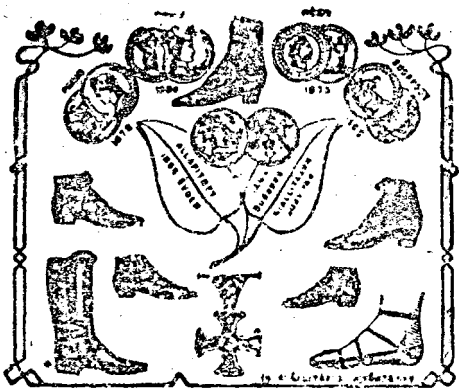
utján 10) koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykikészítési (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2008

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

Eladó 20 darab

(60 darabból kiválasztva a vevő által)

tiszta magyar erdélyi fajta számfeletti hasas tehén,

— Gróf Wass Béla-féle mezőzáhi tenyésztésből származó anyag, amely tenyésztésre kiválóan alkalmas.

Cím: M.-Köblösi gazdaság Szolnok-Doboka megye. Posta: M.-Derzse — Sürgőncím: Páncél-cseh. Vasut: Válaszút-Bonchida.

3047

12215—1913. kig. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Szilágysomlyó város tulajdonát képező Pokróchegyi szőlővesszőtelep 1013. évi ripária portális vesszőtermése egészben, vagy 1000-enként kisebb, vagy nagyobb mennyiségben 50 cm. esetleg 110. cm. hosszban vágva eladó. 1000-enkénti vételnél a 110. cm. hosszú I. osztályu szabvány minőségű vessző ára 28 korona, az 50 cm. hosszú I. osztályu szabvány minőségű vessző ára 12 korona, a II. osztályu 50 cm. hosszúra vágott vessző ára 44 korona. Az egész eladó mennyiség 200—250000 drb. — Tömegesebb vételnél lényegesebb árengedményt adok. — Ajánlatokra azonnal válaszol a polgármesteri hivatal.

Szilágysomlyó, 1914. évi január hó 3-án.

Donogány János s. k.
polgármester.

3045

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

2769

Kiadó

Pusztakamarás község határában

400k. holdas birtok

Kissármás vasuti állomástól egy félóránira. Első osztályu termő föld. Kitünő fekvés. Mezőségi gócpont. Kedvező fizetési feltételek. Teljes birtokfelszerelés átadatik. A birtokkal együtt, vagy külön ugyanott kiadó egy évenre

5000 koronát jövedelmező

szivógáz motoros üzemű, három kövü, teljesen új berendezésű malom, kiválóan jó forgalommal, mely még legalább kétszeressé fokozható.

Cím: a kiadóhivatalban. —

3046

FEDEZTETÉSI HIRDETÉS.

William the Fourth. Angliából 1910-ben importált sárga színű 7 éves angol telivér mén. Apja: William the Third. Anyja: Lady Sevington. Nagyapja: St. Simon. Nagyanyja: Alice Morgán. — A kolozsi m. kir. állami ménesgazdaságban van felállítva fedezésre. — Fedezési díja 50 kor. — Bővebb felvilágosítással szolgál a m. kir. állami ménesgazdaság intézősége Kolozspusztá, u. p. Kolozs. ::

3044